

Nr 34.

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda hemställan rörande dels anslag till Hästavelns befrämjande, dels Statens lånefond för hästavelns befrämjande jämte i ämnet väckta motioner.

Utskottet får härigenom avgiva utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen för budgetåret 1952/53 gjorda framställningar rörande dels anslag till Hästavelns befrämjande, dels Statens lånefond för hästavelns befrämjande.

Beträffande utredningen i dessa ärenden får utskottet i huvudsak hänvisa till motsvarande punkter i statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft i ämnet väckta motioner.

1:o) Hästavelns befrämjande.

Under denna anslagstitel har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 1 116 200 kronor. Utöver detta anslag disponeras under budgetåret för ändamålet ett belopp av 300 000 kronor av en vid utgången av budgetåret 1950/51 förefintlig reservation å anslaget. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 3 augusti 1951 skall det sålunda disponibla beloppet, 1 416 200 kronor, fördelas å olika ändamål på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Hästpremieringen

a) årsarvoden till premieringsnämndsordförandena ..	10 500	
b) särskilda dagarvoden m. m.	65 900	
c) penningpris m. m.	355 600	432 000

2. Uppfödnings- och andra premier

a) varmblodiga avelsston	20 000	
b) varmblodiga hingstar	10 000	
c) remonter	107 200	
d) varmblodiga ackordshästar	10 000	
e) av remonteringsnämnd uttagna avelsston	30 000	
f) nordsvenska ackordshästar	15 000	192 200

3. Särskilda bidrag för främjande av nordsvensk hästavel

a) bidrag för framstående ston	2 000	
b) främjande av enskild hingsthållning	50 000	

c) kostnader för inköp och försäljning av avelsston genom hushållningssällskapens försorg	2 000	
d) betäckningsbidrag	8 000	
e) gemensamhetsbeten för unghästar	100 000	162 000
4. Understöd åt hästavelsföreningar m. m.		
a) svenska ridsportens centralförbund	100 000	
b) jockeyklubben	50 000	
c) avelsföreningen för svenska varmlodiga hästen ...	35 000	
d) de svenska lantliga ryttarföreningarnas centralförbund	25 000	
e) svenska travsportens centralförbund	60 000	
f) föreningen nordsvenska hästen	15 000	
g) riksföreningen för ridningens främjande, ridfrämjandet	70 000	
h) till Kungl. Maj:ts förfogande utöver a.—g.	100 000	455 000
5. Understöd till hovvårdsföreningar och ambulerande hovslagare		125 000
6. Understödjande åtgärder i allmänhet å hästavelns område		50 000
		<hr/>
		Summa kronor 1 416 200

Under nionde huvudtiteln, punkten 56 (s. 112—116) i statsverkspropositionen, har Kungl. Maj:t beräknat medelsbehovet för hästavelns befrämjande under budgetåret 1952/53 till 1 485 000 kronor eller 68 800 kronor mera än det för innevarande budgetår disponibla beloppet. Med hänsyn till en beräknad reservation å anslaget vid ingången av budgetåret 1952/53 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för ändamålet anvisa 1 385 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner nämligen

1) II: 233 av herr *Lindström*, vari hemställts att riksdagen måtte besluta a) att nedräkna Kungl. Maj:ts förslag om bidrag till Svenska ridsportens centralförbund från 100 000 kronor till 60 000 kronor,

b) att avslå Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Jockeyklubben med 50 000 kronor,

c) att likaledes avslå Kungl. Maj:ts framställning om understöd till Ridfrämjandet med 70 000 kronor,

d) att uppräknat Kungl. Maj:ts förslag till anslag till Föreningen nordsvenska hästen från 15 000 kronor till 30 000 kronor, och

e) att därför nedräkna förslagsanslaget till Hästavelns befrämjande från 1 385 000 kronor till 1 240 000 kronor;

2) I: 324 av herr *Nilsson, Alfred, m. fl.* och II: 427, likalydande, av herr *Jansson* i Kalix m. fl., i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla

a) att Kungl. Maj:t ville av det belopp å 5 miljoner kronor, som enligt beslut av 1947 års riksdag avsatts till statens hästavelsfond, till lantbruksstyrelsens förfogande ställa erforderliga medel för beredande av årliga uppfödar- och bevaringspremier för varmlodiga hästar i enlighet med vad som anförts i motionerna;

b) att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för att få till stånd export av sådana avelsdjur — såväl hingstar som ston av ardenner- och nordsvensk ras — för vilka avsättning ej finnes inom landet;

3) II: 308 av herr *Andersson* i Björkäng *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att frågan om medgivande av viss export från och med innevarande år av avels- och brukshästar måtte upptagas till omedelbar prövning.

Beträffande det närmare innehållet i motionerna torde utskottet få hänvisa till dessa.

Över sistnämnda tre motioner har lantbruksstyrelsen avgivit yttranden den 18 februari 1952.

I samband med sina anslagsäskanden har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att anslaget skall uppföras med 1 415 000 kronor. Styrelsen räknar därvid med att av reservationer å anslaget skola under nästa budgetår tagas i anspråk 100 000 kronor mot 300 000 kronor under innevarande budgetår. Förslaget innebär att anslaget skall höjas med 298 800 kronor.

Departementschefen har anfört följande.

»Den höjning av delposten särskilda dagarvoden m. m., som lantbruksstyrelsen äskar, föranledes av bestämmelsen i det nya hästpremieringsreglementet om prestationsprov för vissa hingstar, vilken skall tillämpas från och med den 1 januari 1953. Yrkandet, som i övrigt betingas av stegrade resekostnader och höjda dagtraktamenten, föranleder ingen erinran från min sida. Jag förordar sålunda att ifrågakvarande post skall uppräknas med ett avrundat belopp av 56 000 kronor.

Jag biträder vidare lantbruksstyrelsens förslag, att posten uppfödningsoch andra premier till remonter skall höjas med 12 800 kronor till 120 000 kronor. Med hänsyn till den betydelse, som de lantliga ryttarföreningarna ha för den varmlodiga hästaveln, vill jag icke heller motsätta mig, att understödet till föreningarnas centralförbund skall höjas med 5 000 kronor till 30 000 kronor. De yrkanden om ökad medelsanvisning under övriga poster som framställts kan jag däremot ej tillstyrka. På grund av minskat medelsbehov för uppfödningsoch andra premier till varmlodiga avelsston bör såsom styrelsen föreslagit denna post sänkas med 5 000 kronor.

Till hästavelsns befrämjande torde sålunda för nästa budgetår böra beräknas $(1\,416\,200 + 56\,000 + 12\,800 + 5\,000 - 5\,000 =)$ 1 485 000 kronor. Då en odisponerad reservation av 100 000 kronor beräknas föreligga vid ingången av budgetåret 1952/53, synes anslaget böra uppföras med 1 385 000 kronor.»

I sitt yttrande över motionen II: 308 har *lantbruksstyrelsen* anfört följande.

Den depression, som sedan flera år besvärar hästaveln, torde ha sin främsta orsak däri, att jordbrukets mekanisering gått i snabbare takt än den därav föranledda nödvändiga minskningen av antalet hästar. Sedan krigets slut har visserligen hästbeståndet genom export, ökad utslaktning och minskad uppfödning nedskurits med ungefär en tredjedel eller omkring 200 000 djur, men vad gäller arbetshästar föreligger alljämt ett för marknaden tryckande överskott. Av betäckningsstatistiken att döma torde emellertid antalet brukbara arbetshästar tills vidare årligen komma att minskas med omkring 25 000. Denna betydande nedgång borde medföra jämviktsläge inom relativt få år. Önskvärdt vore dock om denna utjämning kunde påskyndas. En export av arbetshästar skulle kunna medverka härtill under förutsättning, antingen att exporten komme att omfatta ett mera betydande antal djur, exempelvis motsvarande ett års avgång, eller, vid export i mindre omfattning, att ett så högt genomsnittspris kunde betingas, att den inhemska prisnivån därigenom komme att höjas. Såvitt *lantbruksstyrelsen* kan bedöma, torde emellertid ingen av dessa förutsättningar vara för handen. Genomsnittsåldern inom det svenska hästbeståndet är högre än normalt. Tillgången på yngre fullgoda hästar är knapp, och vid en eventuell export skulle med all sannolikhet komma att utbudas huvudsakligen medelålders eller äldre djur. Detta i sin tur skulle troligen å köparens sida föranleda en kraftig gallring bland de till försäljning erbjudna hästarna. Då härtill kommer att vår ställning i valutahänseende och de av vårt geografiska läge föranledda högre fraktkostnaderna minska vår konkurrenskraft gentemot i hästexporthänseende mera lyckligt lottade länder, skulle de priser som kunde uppnås sannolikt bli så blygsamma, att de icke i nämnvärd mån komme att överstiga de inhemska slaktpriserna. Av nu angivna orsaker ställer *styrelsen* sig tveksam, huruvida en export av arbetshästar skulle få den av motionärerna avsedda verkan. Däremot vill *styrelsen* — såsom framhållits i *styrelsens* denna dag till *jordbruksutskottet* avgivna yttrande över motionerna I: 324 och II: 427 — understryka, att en export av avelshästar skulle innebära en betydande stimulans för landets hästavel.

I yttrandet över motionerna I: 324 och II: 427 har *lantbruksstyrelsen* anfört följande.

Som motionärerna framhålla är det ur beredskapssynpunkt av synnerligen stor vikt att hästaveln upprätthålles i tillräcklig omfattning. Varje åtgärd som kan bidra till att lämpliga ston bibehållas i aveln är därför värdefull. Det i motionerna föreslagna stödet för den varmblodiga aveln synes *lantbruksstyrelsen* ägnat att medverka därtill och skulle därjämte direkt skapa en viss reserv av ridhästar för arméns behov.

Likaså skulle enligt *styrelsens* mening de i motionerna vad gäller ardenneraveln och den nordsvenska aveln föreslagna stödåtgärderna vara av stort värde. En export av avelsdjur kan av naturliga skäl icke bli särskilt omfattande, men den skulle helt säkert verka starkt stimulerande på intresset för nu närmast ifrågavarande avelsriktningar, vilka hårt drabbats av den rådande lågkonjunkturen på hästavelsområdet. På grund av vad sålunda anförts instämmer *styrelsen* i de föreliggande motionernas syfte.

Utskottet. Utskottet får till en början erinra att föregående års riksdag, på utskottets hemställan, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhöll, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en utredning rörande de åtgärder, som böra vid-

tagas för att åstadkomma en hästavel motsvarande landets behov, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda (utl. nr 27; r. skr. nr 328). Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 juni 1951 ha vissa sakkunniga sedermera tillkallats för att verkställa den av riksdagen begärda utredningen.

Enligt utskottets mening torde man kunna förutsätta, att de sakkunniga — vilka antagit benämningen 1951 års hästavelsutredning — komma att till närmare prövning upptaga bland annat frågan om storleken av de statsmedel, som för uppnående av det åsyftade målet böra anvisas till stöd åt olika sammanslutningar på hästavelns och ridsportens områden. I avvaktan på det förslag, vartill utredningens arbete kan föranleda, finner utskottet övervägande skäl tala för att medel å anslaget till hästavelns befrämjande för nästa budgetår skola anvisas och fördelas i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet får således avstyrka de i motionen II: 233 framställda ändringsyrkandena.

I anslutning till vad som anförts i nyssnämnda motion vill utskottet emellertid framhålla, att även den nordsvenska hästaveln i nuvarande läge otvivelaktigt kämpar med stora svårigheter. Utskottet förutsätter därför, att Kungl. Maj:t om så erfordras kommer att från den del av anslaget, som avses skola stå till Kungl. Maj:ts förfogande, tilldela föreningen nordsvenska hästen ytterligare medel till stöd för dess verksamhet.

I motionerna I: 324 och II: 427 har förslag framlagts i fråga om vissa premier till varmblodiga hästar. Enligt detta förslag skola för 150 av de remonter, som kvarstå osålda hos uppfödarna, utgå årliga uppfödningpremier med samma belopp — 200 kronor — som för närvarande utgår till varje av armén inköpt remont. För ifrågavarande hästar skola sedermera kunna utdelas bevaringspremier om 400 kronor för år. Kostnaderna för de sålunda föreslagna premierna beräknas uppgå till 30 000 kronor för innevarande år, 60 000 kronor för år 1953 samt 150 000 kronor för år 1954. Enligt motionärernas mening böra angivna belopp utgå ur statens hästavelsfond.

Med anledning härav får utskottet erinra, att nämnda fond tillkom genom beslut av 1947 års riksdag i samband med avskaffandet av totalisatorsmedlens specialbudget och stuteriväsendets fond. Vid behandlingen av dessa frågor förklarade utskottet sig anse det önskvärt, att full garanti skapades för att hästavelns behov skulle i tillräcklig omfattning kunna tillgodoses, även då det budgetära läget skulle lägga svårigheter i vägen för att erforderliga anslag anvisades till hästaveln. Utskottet ansåg sig därför böra föreslå, att av behållningen å stuteriväsendets fond skulle avsättas ett belopp å 5 000 000 kronor, av vilket ytterligare medel i nyssnämnda fall skulle kunna användas för hästavelns befrämjande. Av det sålunda avsatta beloppet syntes enligt utskottets mening lämpligen böra bildas en särskild fond, förslagsvis benämnd statens hästavelsfond. Riksdagen biträdde sedermera vad utskottet föreslagit (utl. nr 10; r. skr. nr 72). — Den sålunda tillskapade fonden har ännu icke tagits i anspråk för något ändamål.

Såsom utskottet framhöll vid 1951 års riksdag måste den fortgående utvecklingen på hästavelns område anses innebära vissa risker, icke minst ur beredskapssynpunkt. Starka skäl synas därför tala för att — i avbidan på resultatet av hästavelsutredningens arbete — åtgärder redan nu skola vidtagas till ytterligare stöd för den varmblodiga hästaveln. Av anförda skäl får utskottet förorda, att uppfödnings- och bevaringspremier tills vidare skola utgå till ifrågavarande hästar med sammanlagt högst de årliga belopp, som angivits i motionerna I: 324 och II: 427. Då i nuvarande ekonomiska läge medel för ändamålet icke torde böra anvisas å riksstaten, synes intet vara att erinra mot att nämnda belopp ställas till förfogande ur statens hästavelsfond. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser rörande premiernas storlek och fördelning ävensom de föreskrifter i övrigt, som kunna finnas erforderliga.

Vad slutligen angår frågan om export av hästar synas de förslag, som härutinnan framlagts i motionerna I: 324 och II: 427 samt II: 308, vara väl värda beaktande. Ehuru en dylik export — såsom lantbruksstyrelsen framhållit — icke kan beräknas bliva särskilt omfattande, skulle den säkerligen vara ägnad att stimulera avelsarbetet. Enligt utskottets mening torde det därför lämpligen böra få ankomma på Kungl. Maj:t att undersöka möjligheterna av den föreslagna exporten samt vidtaga de åtgärder, vartill förhållandena på detta område kunna föranleda.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet, att riksdagen må

1) med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionen II: 233 till *Hästavelns befrämjande* å riksstaten för budgetåret 1952/53 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 385 000 kronor;

2) i anledning av motionerna I: 324 och II: 427 bemyndiga Kungl. Maj:t att ur statens hästavelsfond disponera erforderliga medel för utdelande av uppfödnings- och bevaringspremier i enlighet med vad utskottet angivit i det föregående;

3) med bifall till motionerna I: 324 och II: 427 samt II: 308 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta undersöka möjligheterna för export av hästar samt vidtaga de åtgärder, vartill förhållandena i detta avseende kunna föranleda.

2:o) Statens lånefond för hästavelns befrämjande.

Enligt riksdagens medgivande få ur fonden under budgetåret 1951/52 tagas i anspråk till lån för inköp av varmblodiga avelsston 350 000 kronor, för inköp av hingstar av nordsvensk eller gudbrandsdalsk ras 225 000 kronor, för inköp av nordsvenska avelsston 125 000 kronor, för inköp av avelshingstar av ardenneras 400 000 kronor samt för förvärv av ridhusbyggna-

der och för anskaffande av för ridhusdrift erforderligt hästmateriel m. m. 250 000 konor.

Under punkten 7 (s. 13—14) i bilaga 30 till statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t i enlighet med en av lantbruksstyrelsen gjord framställning föreslagit riksdagen medgiva, att ur lånefonden må under budgetåret 1952/53 för nyssnämnda ändamål tagas i anspråk samma belopp som för innevarande budgetår.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att ur statens lånefond för hästavelns befrämjande må under budgetåret 1952/53 tagas i anspråk till lån för inköp av varmblodiga avelsston 350 000 kronor, för inköp av hingstar av nordsvensk eller gudbrandsdalsk ras 225 000 kronor, för inköp av nordsvenska avelsston 125 000 kronor, för inköp av avelshingstar av ardenneras 400 000 kronor samt för förvärv av ridhusbyggnader och för anskaffande av för ridhusdrift erforderligt hästmateriel m. m. 250 000 kronor.

Stockholm den 8 maj 1952.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Anderberg, Svedberg*, Jon Jonsson, Näslund, Hjalmar Nilsson, Bertil Andersson, Bror Nilsson, Ebbe Ohlsson* och Yngve Persson; samt

från andra kammaren: herrar Johnsson i Kastanjegården, Gustafson i Dädesjö, Pettersson i Dahl, Jacobson i Vilhelmina, Antby, Andersson i Hyssna, Ahlsten, Nilsson i Varuträsk*, Larsson i Karlstad* och Lindström.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

vid punkten 1:o) av herr *Lindström*.